

LA MIRADA ORIGINAL I NÍTIDA D'AMADEU VIDAL I BONAFONT

JORDI PÀMIAS

En la literatura catalana actual, no hi ha cap poeta de trenta-cinc anys (jove encara, al llindar de la maduresa) que hagi seguit una trajectòria literària tan llarga i tan segura. Amadeu Vidal (Barcelona, 1973) és un exemple notable de precocitat poètica: un esperit obert i lliure, amb una indiscutible capacitat creadora.

Ja als divuit anys, va guanyar, amb *Pou de tardor* (1991), el premi Amadeu Oller per a poetes inèdits. Formava part del jurat una il·lustre figura de les nostres lletres: Maria-Mercè Marçal —que havia estat professora seva, de literatura catalana, a les aules de l'institut Joan Boscà. També ella s'havia donat a conèixer molt jove, amb *Cau de llunes*; l'atzar, doncs, havia reunit, sota el mateix sostre, dues ànimes enamorades de la bellesa, dos artífexs rigorosos en l'àmbit de la poesia.

L'any 1992 Amadeu Vidal es va endur el premi Vila de Martorell, amb *Nits d'encens* —obra publicada, aquell mateix any, amb un pròleg excel·lent del poeta Vicenç Llorca. I una fita important, en la seva caminada lírica, va ser l'aparició d'*Invisibles* (Edicions 62, 1996), llibre guanyador del premi Salvador Espriu per a poetes joves, 1995. Cal remarcar el fet que Maria-Mercè Marçal va escriure'n el pròleg, en el qual fa un elogi de l'autor i diu frases molt significatives que més endavant comentaré.

La professió d'Amadeu Vidal (enginyer forestal) es reflecteix en la temàtica d'alguns poemes i, fins i tot, enllaça amb el títol d'un llibre publicat l'any 1999: *Forestlàndia*.

Al començament del segle XXI (2001), apareix una altra obra del nostre autor: *Les hores salvades* (Editorial Proa), a la qual havien concedit el premi Josep M. López Picó. Crida l'atenció el fet que aquest cop el pròleg es deu a la ploma, esmolada i brillant, d'un poeta reconegut com una de les veus més destacades en la poesia catalana actual: Màrius Sampere.

A Taormina (Sicília), en una jornada literària, Amadeu Vidal havia tingut ocasió d'entaular amistat amb el gran novel·lista i poeta mallorquí Miquel Àngel Riera, poc abans de la seva mort (1996). Sens dubte, doncs, va ser per a ell una satisfacció guanyar el premi que porta el seu nom, l'any 2005, amb l'obra titulada *120 dracmes*. En el poema que encapçala el llibre (*Apadrinament*), diu, amb una finíssima ironia:

*Confesso que ens coneixíem.
Algú dirà: tongo, escàndol, necroajuda,
influències, favoritismes d'ultratomba.
Però ell, com jo, se'n riuria
des de la bonhomia dels seus gestos,
des d'un fèrtil pedregar de somriures,
des de la tendresa fòssil dels seus dies
com un adob etern a la memòria.*

Jo sé que hi ha morts que m'estimen.

Arribem ara a una obra clau en la seva producció literària: *Sauló* (2006). De nou, un motiu de goig, per a l'Amadeu: aquest llibre —que revela, al

meu entendre, la plena maduresa com a poeta— va obtenir el premi Maria Mercè Marçal. Més endavant, citaré algunes paraules del pròleg que li va dedicar Francesc Parcerisas.

Una obra més lleugera, d'una sorprenent originalitat, és *Crònica des de la banyera*, guanyadora del premi Mallorca (2006) i publicada per Editorial Moll.

L'amor al cinema i els amplis coneixements d'Amadeu Vidal en aquesta matèria són ben visibles a *A la llum de les ombres* (Edicions del Salobre, 2007), nova edició, ampliada, del llibre que havia publicat a Andorra l'any 2001. Cada poema ens parla d'una pel·lícula diferent —en una mena de comentari lliure, en prosa, sotmès al joc i a la gràcia d'una visió essencialment poètica.

La darrera obra publicada és *Estevanac* (premi Joan Perucho Vila d'Ascó, 2008). Conté un pròleg, deliciós, d'Antoni Xumet. Paradoxalment, els poemes d'aquest llibre els havia començat a escriure al llindar de la joventut (any 1992). Amb una rara capacitat d'autocrítica, els va revisar en anys posteriors, fins a donar-los la forma definitiva a l'octubre del 2008. I avui podem dir, sense exagerar, que és una de les seves obres més arrodonides.

Aquestes són les fites principals en el trajecte literari d'Amadeu Vidal —convincent i segur, sense defalliments ni passos en fals. Ara ens podem preguntar: com és, la seva veu poètica? Quins trets notables la fan valuosa i reconeixible? Quines són les característiques del seu estil?

Una delicada sensibilitat i una forta empena imaginativa fan possible la fusió harmoniosa d'elements heterogenis —irreconciliables, a primera vista. En Amadeu Vidal, la visió romàntica de la Natura no li impedeix mai de ser fidel a un realisme acurat i minuciós, fruit d'una observació aguda, penetrant —a la qual està avesat per la seva formació científica.

Ens parla de les muntanyes i dels boscos amb un to commovedor, profundament líric. Com Knut Hamsun a *Pan*, sovint es troba en comunió amb la Natura. Però aquest sentiment no cau mai en l'excés o en la vaguetat retòrica. En ell hi ha

sempre el contrapès humà: la presència de la gent —una noia, els amics, uns companys d'escalada... I molt sovint atenua l'emoció amb l'ús de la ironia, amb el toc planer, enjogassat, d'unes paraules que són un fre a la pura efusió sentimental.

El poema *Aigüestortes*, pertanyent al llibre *Les hores salvades*, comença amb uns versos que exemplifiquen l'ús d'un element prosaic en un context líric:

Passeges per la nit, t'entrebanques amb somnis:

*el reflex dels peus nus,
les ungles brutes, llargues, amb el contacte gèlid
de l'estiu dins d'un llac.*

Amadeu Vidal, plenament inserit en el nostre món, coneix molt bé els hàbits, els costums, el llenguatge de la jove generació. En ell, tot respira autenticitat. L'alegria de les relacions humanes (amb l'amor com a tema principal) i els replecs del sexe donen vida als seus versos —com el càlid garbí, una tarda d'estiu. Sovint el to és sorneguer, insinuant, però amb un fons d'enyor, irreprimitable.

I entrem ara a la cara fosca de la seva poesia —potser velada per l'aire lleuger que la caracteritza. Hi ha, en Amadeu Vidal, una lúcida consciència de la finitud humana. El pas del temps ressona, com un baix continu, en els seus versos. Una mena d'angoixa metafísica s'hi endevina, més enllà de l'alegria aparent. La mort és el contrapunt amagat, però real.

El poeta sap que no es pot lligar a la seva circumstància personal. Ha de reflectir l'home i la dona del nostre món globalitzat, inquiet, contradictori. El lector de qualsevol edat s'ha de sentir commogut per allò que el poeta diu. Amadeu Vidal transcendeix la pròpia joventut i assumeix el neguit del món actual, amb un rerefons dramàtic. Això afecta l'estil, la manera de dir. Vegem ara alguns trets formals de la seva poesia.

Hi és freqüent l'ús de la metàfora, sovint audaç, d'una rara originalitat. Precisament la metàfora es

caracteritza per la unió d'elements heterogenis, pel joc insòlit de la imaginació. Amadeu Vidal s'hi troba com el peix a l'aigua, en l'àmbit màgic de les associacions irracionals. Paraules i objectes cobren, així, una força nova.

El ritme acostuma a ser ràpid, entretallat, com un reflex de la inquietud en què vivim. Hi sovintreja l'encavalcament: el vers no acaba d'acord amb la pausa sintàctica, sinó que queda com penjat a l'aire, cavalcant en el següent.

Però l'acceleració del ritme lliga amb el sentit dels versos i no és mai arbitrària. D'altra banda, Amadeu Vidal sap que, a diferència de la narrativa, en la poesia lírica no s'afegeix informació, sinó que el vers final pot ser un retorn al principi, en una mena d'estructura circular.

En la seva obra hi ha concisió, economia de mitjans. Així s'explica la freqüent enumeració de sintagmes nominals, sense verb. Aquest estalvi de paraules va unit a una aguda consciència lingüística, a un poderós do verbal, sense el qual el poema fóra un producte correcte, acadèmic, al marge de la veritable poesia.

En el pròleg que Maria Mercè Marçal va escriure per a *Invisibles*, evoca la impressió que li havia fet l'estrena, com a poeta, del seu jove alumne. Parla de la reunió del jurat que atorgà el premi Amadeu Oller a *Pou de tardor*, i diu: «... allò que ens havia seduït anava indestriablement mesclat a una verda i llampant immadura. Però hi havia la força d'una veu en esqueix». L'autora de *Bruixa de dol*, amb poques paraules, fa una mena de retrat literari d'aquell noi de divuit anys i endevina la maduresa que assolirà, en el futur. Més endavant, referint-se a *Invisibles*, diu: «No ha perdut veritat i ha guanyat domini. La poesia hi segueix llampeguejant sovint en el fulgor d'una imatge, en l'esclat d'un vers...». No hi ha dubte, doncs, que Maria Mercè Marçal tenia una clara consciència de l'evolució que s'albirava en la poesia del seu alumne.

Passem ara a un altre text, d'una notable lucidesa. En el pròleg a *Sauló*, Francesc Parcerisas

opina que «...aquesta comprensió de la vida com un engranatge de lleis molt més poderós que la supèrbia humana, aquesta mena d'acceptació de les lleis naturals i dels seus misteris permeten a Amadeu Vidal de tenir una mirada original i nítida sobre els fets que, com a poeta, el mouen a escriure, bé per reproduir-ne les imatges, bé per transmetre'ns les emocions, bé per assolir un distanciament personal».

Hi ha, en efecte, una profunda comprensió de la vida, en l'obra d'Amadeu Vidal. Com a bon científic, coneix les lleis de la Natura i, com a poeta delicat i sensible, accepta plenament la realitat humana i la descriu, amb un fons d'innocència meravellada —que mai no deixa de banda la presència de la mort. Certament, la seva mirada és *original i nítida*; la claredat del seu estil, lluny de barroquismes literaris, concorda amb la puresa d'aquesta mirada, avesada al joc i a les sorpreses. I, al meu entendre, és una invitació tàcita al lector perquè no obli la bellesa del món, en el nostre segle convuls, i perquè tingui l'ànima disposada a comprendre i a estimar el misteri de la vida.

JORDI PÀMIAS I GRAU (Guissona, 1938) és professor de Llengua i Literatura i s'ha dedicat, sobretot, al conreu de la poesia. Ha obtingut, entre altres, els premis Joan Salvat-Papasseit, Carles Riba, Vicent Andrés Estellés, Miquel de Palol i el Premi Nacional de la Crítica. És mestre en gai saber. També ha publicat una obra de teatre i dues d'assaig. L'any 1999 va ser guardonat amb la Creu de Sant Jordi. La seva última obra és *La veu de l'àngel* (2009).